

आ.व. २०७६/०७७ का लागि पाँचौँ गाउँ सभाबाट पारित नीति

तथा कार्यक्रम

प्रस्तुत कर्ता :- उपाध्यक्ष धनी कुमारी खत्री

२०७६ आषाढ ९ गते

पाँचौँ गाउँ सभाका अध्यक्ष ज्यू एवं सभाका सदस्य ज्यूहरू,

नेपालको संविधान, २०७२ बमोजिम राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको गरिमामय पाँचौँ गाउँसभामा आ.व. २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ ।

सर्वप्रथम, विभिन्न कालखण्डमा राजनैतिक तथा सामाजिक परिवर्तनका साथै शासन व्यवस्थामा जनताको अधिकार स्थापित गराउन र लोकतन्त्र, स्वतन्त्रता र सार्वभौमसत्ताको प्राप्ति र समृद्धिका लागि आफ्नो जीवन उत्सर्ग गरी विभिन्न जनआन्दोलनहरूमा वीरगति प्राप्त गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात सम्पूर्ण शहिदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु । शहिदहरूको सपना र मार्गदर्शन अनुरूपको नयाँ नेपाल निर्माणलाई सार्थक तुल्याउने यात्रामा हामी सबैलाई प्रेरणा मिल्ने अपेक्षा गर्दछु ।

प्राकृतिक रूपमा सुन्दर, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक, साँस्कृतिक र पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण यस राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको स्थानीय तह कार्यान्वयन संगै हुन गईरहेको पाँचौँ गाउँसभा मार्फत आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा उपस्थित हुनुभएकोमा हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

आज हामी यस सम्मानित गरिमामय सभामा राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भोलिको भाग्य र भविष्यको मार्गचित्र कोर्नका निमित्त यहाँ उपस्थित भएका छौं ।

नेपालको संविधानको भाग १ को धारा ३ अन्तर्गत “बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसाँस्कृतिक विशेषतायुक्त भौगोलिक विविधतामा रहेका समान आकांक्षा र नेपालको राष्ट्रिय स्वतन्त्रता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित तथा समृद्धिप्रति आस्थावान रही एकताको सुत्रमा आबद्ध सबै नेपाली जनता समष्टिमा राष्ट्र हो” भन्ने मर्मलाई सम्मान साथ आत्मासाथ गर्दै हामी आज यो अवस्थामा आईपुगेका छौं ।

स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू बाट नागरिकको अपेक्षा तथा आकांक्षाहरू धेरै तर श्रोत साधनको सिमितताका बीच ती अपेक्षा पूरा गर्ने चुनौति हाम्रो काँधमा आइपरेको छ । एकातिर स्थानीय तहमा जनताको चाहना अनुसार जनताको घरदैलोमा स्थानीय स्तरमा जनतालाई सेवा सुविधा पुर्‍याउनु पर्ने तथा अर्कोतर्फ आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार लगायतका

क्षेत्रको सन्तुलित, समानुपातिक एंव समावेशी विकासका माध्यमबाट समृद्धिको मार्गमा अघि बढनु पर्ने गहनतम जिम्मेवारी स्थानीय सरकारका सामु आईपरेको छ । यी र यस्तै जिम्मेवारी वहनको सुरुवाति अवस्थामा विविधतामा एकताको भावनका साथ अगाडि बढ्न राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को लागि तयार पारिएको वार्षिक निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१) विद्यमान अवस्थाको समिक्षा

क) सबल पक्ष

- राज्य पुर्नसंरचनाका कारण स्थानीय तहबाट सेवा र सुविधामा सहज हुने ।
- साना साना काममा सेवा केन्द्र र जिल्ला सदरमुकाम धाउन नपर्ने ।
- प्रयास खेति योग्य जमिन हुनाले कृषिमा उत्पादन बढाउन सकिने ।
- प्राकृतिक सम्पदा तथा श्रोत साधनको अधिकतम उपयोग गरी राजस्वमा वृद्धि गर्न सकिने ।
- पर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्न सकिने ।

ख) कम्जोर पक्ष

- हालसम्म पूर्वाधारको विकास नहुनु । जस्तै:- बाटो, विद्युत, कृषि, पशुपालान, सूचना प्रविधि, संचार र पर्यटन ।
- भौगोलिक विकटता ।
- शिक्षा र चेतनाको स्तरमा कमी ।
- राजनैतिक सहमति, सहकार्य र क्रियाशिलतामा कमी हुनु ।

ग) अवसर

- स्थानीय तहमा श्रोत व्यवस्थापन सहितको अधिकार ।
- आफ्नो क्षेत्रको विकास र समृद्धिका लागि आफैले नीति निर्माण योजना र कार्यान्वयन गर्ने अवसर प्राप्त ।
- निर्माण सम्पन्न सिक्टा सिचाई आयोजना र निर्माणाधीन सिक्टा सिचाई आयोजनाको प्रयोगले कृषि उत्पादनमा वृद्धि ।
- आगैया, बैजापुर, विनौना, फत्तेपुर हुँदै नेपालगन्ज जोड्ने पक्कि बाटो निर्माण ।
- प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण गरी अन्तरिक र बाह्य पर्यटन प्रवर्धनका सम्भावना ।

घ) चुनौती

- राजनैतिक सामान्जस्याता कायम गर्नु ।
- बेरोजगार युवाहरुलाई आफ्नै गाउँमा केहि गर्ने अवसर सृजना गर्नु ।

- कृषि र पशुपालनको क्षेत्रमा लगानी गरि आम जनतालाई आर्थिक स्तर वृद्धि गर्नुमा सहयोग पुर्‍याउनु ।
- शैक्षिक वातावरण उत्साहजनक बनाउनु ।
- निर्माणाधीन बाटो, सिचाई आयोजना, विद्युती सव- स्टेसन र पूलहरू समयमा नै सम्पन्न गराउन पहल गर्नु ।
- वर्षेनी हुने राप्ती नदीको कटान, बाढी पिडितहरूको व्यवस्थापन तथा विपद न्यूनीकरण ।
- कृषि उत्पादनका लागि सिचाई सुविधा व्यवस्थापन गर्नु ।
- एलानी जग्गाको बढ्दो अतिक्रमणलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- सिमित स्रोतका कारण सबै माग, आवश्यकता र चाहनालाई उपलब्ध साधनस्रोतले सम्बोधन गर्न कठिन छ ।
- प्राकृतिक स्रोतसाधनको रोयल्टी सम्बन्धी प्रष्ट कानूनी व्यवस्था नआईसकेकोले राजस्वमा कमी आएको छ ।
- सबै वडाहरूमा सडक, संचार, खानेपानी र विद्युत सेवाको विस्तार गर्न ।

२) वार्षिक निति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका लागि अवलम्बन गरिएको पद्धति

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा सम्बन्धि दिग्दर्शन २०७४ (परिमार्जन सहित), आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका लक्ष्य र प्राथमिकता, राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४, स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका २०७४, नेपाल सरकारले अन्तराष्ट्रिय स्तरमा जनाएका प्रतिवद्धताबाट सिर्जित दायित्वहरू संघ र प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका अन्य आर्थिक नीति कानून, मार्ग निर्देशन, मापदण्ड तथा परिपत्रहरू । संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तिय समानीकरण अनुदान, सर्शत अनुदान, राजश्व बाँडफाँड ।

वडागत बजेट सिलिङ्ग भित्रका सबै योजनाहरू वडा भेलाबाट जनसहभागितामुलक विधिबाट छुनौट एवम् प्राथमिकीकरण बमोजिम नै वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश ।

बजेट विनियोजन गर्दा स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा सम्बन्धि दिग्दर्शन २०७४ मा व्यवस्था भए बमोजिम आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार विकास, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन, संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह र वित्तिय व्यवस्थापन तथा सुशासन समेतका विषयगत क्षेत्र बमोजिम योजना तथा कार्यक्रम तयार गरिएको ।

विभिन्न समयमा सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, लेखा परीक्षण तथा विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदन, गुरुयोजनामा औल्याईएका गहनतम मार्गदर्शन, सुझाव र अन्य गाउँपालिकाहरूको अध्ययन, अवलोकन भ्रमणबाट बोध भएका व्यवहारिक र वस्तुनिष्ठ सिकाई तथा सफल अभ्यास अनुभवलाई समेत मध्यनजर गरी प्रस्तुत निति तर्जुमा गरिएको व्यहोरा अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

३) योजना तर्जुमा र प्राथमिकीकरणका आधारहरू

क) योजना तर्जुमाका आधारहरू

- नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची,
- नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली,
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन,
- नेपाल सरकारले अंगीकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, परिपत्र र कार्यविधीहरू साथै स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकता क्षेत्रगत रणनीति, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरू,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू जस्तै सामाजिक संरक्षण, दीगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरणमैत्री स्थानीय शासन, खुला दिशामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट लगायतका अन्तरसम्बन्धित विषयहरू,
- स्थानीय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषय ।

ख) आयोजना/कार्यक्रम प्राथमिकताका आधारहरू :

- आर्थिक विकास र गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्‍याउने ।
- उत्पादनमुलक र छिटो प्रतिफल दिने ।
- पूर्वाधार तर्फ ५ लाख भन्दा ठुलो आयोजनालाई प्राथमिकता दिने ।
- वडालाई नमुनाको रूपमा चिनाउने योजना ।
- राजस्व परिचालनमा योगदान पुर्‍याउने ।
- सेवाप्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुर्‍याउने ।
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्ने ।
- लैंगिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने ।
- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण, विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु अनुकुलनमा योगदान पुर्‍याउने ।
- स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचान प्रवर्द्धन गर्ने ।

४) आयोजना तथा कार्यक्रम संचालनका अन्य नीति तथा कार्यनीतिहरु :

क) पूर्वाधार विकासतर्फ :

१) सडक यातायात :

- ठूलो भूगोल, छरिएको बस्ती, भौगोलिक विकटता र पूर्वाधार विकासको कमीका कारण विकास निर्माण कार्य निकै चुनौतिपूर्ण छ । नदीजन्य पदार्थ, वन, पर्यटनका हिसवले संभावना बोकेको गाउँपालिकाको रूपमा चिनिए पनि विकासको मेरुदण्डको रूपमा चिनिने बाटोघाटो (connectivity) को असुविधा यस गाउँपालिकाको प्रमुख समस्या हो । एक गाउँबाट अर्को गाउँ, एक बस्तीबाट अर्को बस्ती जोड्ने भरपर्दो सडक यातायात नहुदा गाउँबासीलाई कठिनाई र असुविधा परेको छ । यस्तो असुविधा हटाई वर्षभरि यातायात संचालन हुने स्तरका सडक निर्माण, मर्मत गर्न जीर्ण सडक, कल्भर्ट पुलपुलेसालाई मर्मत संभार गरिने छ । साथै चालु आ.व मा गाउँपालिकाभित्रका सडकको वर्तमान अवस्थाको पहिचान गर्न सडक संजाल गुरुयोजना तयार गरी भौतिक निर्माण अन्तर्गत साना स्थानीय सडक ग्राभेल गर्ने, नाला निर्माण गर्ने एवं स्तरोन्नति भइसकेकासडक पीच गर्ने नीति लिईनेछ ।
- “योजनावद्ध र वातावरणमैत्री पूर्वाधार, दिगो विकासको पहिलो आधार” भन्ने नारालाई मूर्त रूप दिन रणनीतिक महत्वका सडक र क्रमागत आयोजनालाई उच्च प्राथमिकता दिई वातावरणमैत्री संरचना निर्माणमा जोड दिइनेछ । प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरुको कार्यान्वयन क्षमता बढाउनुका साथै प्रभावकारी र जवाफदेही अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- राप्ती पारी र किनाराका गाउँहरुमा सडक पूर्वाधार विकासलाई दिगो एवं भरपर्दो बनाउन उच्च प्राथमिकता दिईनेछ ।
- आफ्नै भवन नभएका वडा कार्यालयहरुको भवन निर्माण र अधुरा भवनहरुलाई प्राथमिकतामा राखी सबै वडाहरुबाट आफ्नै कार्यालय भवन बनाउन जोड दिईनेछ ।
- वर्षभरी सडक अवरुद्ध नदिन नियमित तथा आकस्मिक मर्मतका लागि आवश्यक रकम व्यवस्था गरिने छ ।

२) भौतिक विकास आवास तथा बस्ती :

- राप्ती नदि, झिझरी खोला, मुगुवा, मोरङ्गा लगायतका नदिको कटान नियन्त्रण गर्न साना तथा मझौला तटबन्ध लगायतका कार्यक्रमहरुलाई कार्यान्वयनमा लगिनेछ । ठूला प्रकोप व्यवस्थापन परियोजनालाई नेपाल सरकार वा अन्य दातृ निकायहरुसँगको सहकार्यमा निर्माण गर्ने नीति अंगीकार गरिनेछ ।

- नदि कटानबाट पिडित र बाढी पिडितलाई पुर्नवासका लागि जिल्ला दैवीक प्रकोप उद्धार समितीसँग समन्वय गरी पुर्नवास गराउन पहल गरिने छ ।
- दलित बाढी समुदायका लागि संचालित जनता आवास कार्यक्रम अन्य बाढी पिडित तथा घरवार विहिन समुदायका लागि समेत विस्तार गर्नको निम्ति सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।

३) विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा :

- विद्युत विस्तार नभएका वडा नं ३, ४ र ५ का केही निश्चित बस्ती छनौट गरी सौर्यप्यानल जडान गर्न आवश्यक कार्यक्रम तय गरी प्रदेश र केन्द्र सरकार संग समन्वय गरिने छ ।
- गाउँपालिकाका वडा नं. ३, ४ र ५ मा सामुदायिक विद्युततीकरणका माध्यमबाट विद्युतीकरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्नुका साथै आवश्यक समन्वय र पहल गरिनेछ ।
- विद्युत उपयोग न्यूनीकरण गर्न सार्वजनिक स्थानमा सोलार स्ट्रीट लाईट र घरायसी खपतका लागि लिड बल्ब को प्रयोगमा जोड दिईनेछ ।

४) सूचना संचार :

- सुचनाको हक सम्बन्धी व्यवस्थाको कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिका र सबै वडा कार्यालयमा सूचना अधिकारी तोकिएको सूचना प्रवाह गरिने छ ।
- गाउँपालिका, वडा कार्यालय र विषयगत शाखाबाट सम्पादित कृषकलापहरु सामाजिक सञ्जालहरु र गाउँपालिकाको आफ्नै वेबसाईटमा नियमित रूपमा सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- सुचना संस्कृतिको विकासका लागि सूचना माग्ने र सूचना दिने पद्धतिलाई थप सहज र प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- सामुदायिक एफ.एम. रेडियो संचालनमा ल्याइनेछ ।

ख) आर्थिक विकास तर्फ :

१) कृषि सिंचाई पशुपालन :

- खेतीका लागि प्रशस्त उर्वर भूमि रहेको भए तापनि पर्याप्त कृषि पूर्वाधारको अभावका कारण सोचे जस्तो कृषि उत्पादन हुन सकेको छैन । व्यवसायिक खेतीमा आवद्ध हुन चाहने किसानहरुलाई वस्तुगत टेवा दिने नीति लिइनेछ । समग्र कृषि क्षेत्रको विकासका लागि सिंचाई, मलखाद, बीउ बिजनको उपलब्धतामा सुधार गरिनेछ । व्यवसायिक कृषकहरुका लागि आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

- स्यालो ट्यूबेल, डिपवोरिड् प्रविधि मार्फत् कृषियोग्य भूमिमा सिंचाई सेवा पुर्याउने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिईनेछ ।
- कृषि उपजको बिक्रीको लागि हाट वजार, तरकारी संकलन केन्द्र र शीत भण्डारको क्रमशः विकास र विस्तार गरिनेछ ।
- केही विशेष क्षेत्रहरूमा जैविक खेती प्रणालीको शुरुवात गर्दै अत्यधिक विषादी प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ । साथै विशेष बाली उत्पादनका लागि पकेट क्षेत्रहरूको विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- पशुजन्य उत्पादन प्रोत्साहनका कार्यक्रम, नश्व सुधार (कृत्रिम गर्भाधान) कार्यक्रमलाई प्राथकता दिईनेछ । आर्थिक सामाजिक हिसाबले पछि परेका कृषक केन्द्रित कार्यक्रमहरूलाई अझ प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि श्रमिकको अप्रयाप्ततालाई सम्बोधन गर्न प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत कृषि क्षेत्रमा यान्त्रिकरण गरी परम्परागत कृषिलाई व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाउँदै लगिनेछ ।
- कृषि पशुपालन र पर्यटनलाई प्रथमिकतामा राखी व्यवस्थित र बैज्ञानिक रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । प्रत्येक वडालाई पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न संभाव्यता अध्ययन गरिने छ ।

२) पर्यटन विकास :

- गाउँपालिका भित्र रहेका संभावित पर्यटकीय स्थानहरूलाई पर्यटन करिडोरभित्र समेट्ने गरी पर्यटन क्षेत्रको संभाव्यता अध्ययन गर्ने कार्यलाई अघि बढाइनेछ । वडानं. १ मा पर्ने गाईलेख, वडा नं.३ मा पर्ने भुवरभवानी मन्दिर क्षेत्र, बैसा पिकनिक पार्क, वडा नं. ९ को ढकेरी पिकनिक पार्क र ढकेरीकै झिझरी मध्यवर्ती सामुदायिक वन क्षेत्रमा पर्यटकीय पार्क, वडा नं. ४ को राम कोटी मन्दिर, वडा नं. २ को अगैया क्षेत्रका स्थानमा पर्यटकीय पूर्वाधार विस्तार गर्ने कार्यका लागि पर्यटन तथा संस्कृति मन्त्रालय अन्य सरोकारवाला निकायको सहकार्यमा अघि बढाइनेछ ।
- वडा नं. ८ को नयाँ गाउँमा संचालित होम स्टेलाई थप व्यवस्थित गर्नुका साथै प्रचार प्रसार गरिनेछ । साथै समुदायको अग्रसरतामा संचालन हुने गरी थप होमस्टेहरू संचालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- स्थानीय थारु संस्कृति, मयुर नाच लगायतका कला संस्कृति एवं पर्व महोत्सव संरक्षण गर्न सहयोग पुर्याईने छ ।

- सबै वडाहरूमा एक सार्वजनिक पार्क निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तर अघि बढाइनेछ । वडा नं ८ को शमसेरगञ्ज क्षेत्रमा चालु आ.व. मा सुरु गरिएको सार्वजनिक पार्क निर्माण कार्यलाई यस आ.व.मा पनि निरन्तरता दिईने छ ।

३) उद्योग, व्यापार र सहकारी :

- सार्वजनिक निजी साझेदारी नीतिलाई लागू गर्न गाउँपालिकाले समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्नेछ । सार्वजनिक निजी साझेदारी अन्तर्गत आर्थिक क्रियाकलाप वृद्धि हुने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिईएको छ ।
- गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत सीप विकासका कृयाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहकारीका माध्यमबाट गरिवी निवारण गर्ने उदेश्यका लागि "समृद्धिको आधार सहकारी, हात हातमा सीप, व्यक्ति व्यक्तिलाई रोजगारी" अभियान मार्फत विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- तरकारी संकलन केन्द्र, हाटबजार तथा सिडभण्डारको सम्भाव्यता अध्ययन (DPR) गरिनेछ ।

ग) सामाजिक विकास तर्फ :

१) युवा तथा खेलकुद :

- युवाहरूलाई आर्थिक रूपमा आत्मनिर्भर बनाउन युवा आत्मनिर्भरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- खेलकुद मार्फत युवाको क्षमता विकास गर्न सम्बन्धित सरोकारवालासँग समन्वय र सहकार्य गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- युवा लक्षित खेलकुद पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- बढ्दो बेरोजगारीलाई निरुत्साहित गर्न भेरी प्राविधिक शिक्षालय, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, सीप विकास तालिम केन्द्र जस्ता संस्थाहरूको समन्वयमा विभिन्न सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरी युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई टेवा पुर्‍याईनेछ ।

२) धर्म संस्कृति कला साहित्य :

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सबै धार्मिक संस्थाहरूको संरक्षण तथा सम्हार गर्ने हेतुले मन्दिर, मस्जिद, गुम्बा तथा चर्च जस्ता धार्मिक संस्थाहरूको लगत तयार गरी तिनको संरक्षण संवद्र्धनका लागि पहल गरिनेछ । परम्परागत कला संस्कृतिको संरक्षणका लागि विशेष कोषको व्यवस्था गरिने छ ।

- यस क्षेत्रमा बसोबास गर्दै आएका थारु, कुमाल, राजी लगायतका जाति जनजातिको भाषा, कला, संस्कृति र साहित्यको संरक्षणका निम्ति विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- समशेरगंजमा राप्ती नदिको छेउमा दाहसस्कारका लागि अन्तिमघर निर्माण गरिनेछ

३) गै.स.स तथा सामाजिक परिचालन :

- गैससहरूको कृयाकलापहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन तथा अनुगमन गरी एकद्वार पद्धतिमा ल्याउनका लागि चालु आवमा (NGO Desk) को स्थापना गरिनेछ ।
- समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गरी ग्रामीण विकासमा टेवा पुर्याउन सामुदायिक संस्था, उपभोक्ता समिती पिछडीएका महिला,दलित, आदिवासी, मधेसी ,मुस्लिम र अपांगता भएका समुदायको रूपान्तरणका लागि सामाजिक परिचालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गैसस र साझेदार संस्थाको कार्यक्रममा देखिएको जटिलता र दोहोरोपनालाई अन्त्य गर्न गाउँपालिकासँग पूर्वसहमति प्राप्त गरेपछि मात्र काम गर्न अनुमति दिने नीति लिईनेछ ।
- गैसरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाले वैधानिक रूपमा दर्ता अनुमति लिएर मात्र कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने नीति लिईनेछ । समान कार्य प्रकृति भएका गैससले दोहोरोपन हुने गरी एउटै बडामा काम गर्न निरुत्साहित गरिनेछ ।

४) शिक्षा :

- गाउँपालिकाभित्रका सबै तहको शिक्षालाई समतामूलक बनाई सबैको पहुँच पुर्याउन सान्दर्भिक, जीवनोपयोगी, सीपमूलक, व्यवसायिक र गुणस्तरीय शिक्षामा विशेष जोड दिईने छ ।
- माध्यमिक विद्यालयसम्मको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउनका लागि कार्ययोजना निर्माण गरी विद्यालयको प्रभावकारी अनुगमन मूल्यांकन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- विद्यार्थी संख्या कम भएका तथा शिक्षाको गुणस्तर राम्रो नभएका विद्यालयलाई क्रमशः समायोजन गर्दै लगिने नीति अबलम्बन गरिने छ । मदरसा र गरुकुल शिक्षाको गुणस्तर सुधारका साथै औपचारिक शिक्षा पद्धतिमा ल्याउन सम्बन्धित निकायमा पहल गरिने छ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूलाई पूर्वाधार,जनशक्ति र प्रविधी उपलब्ध गराई प्राथमिक तहका कक्षामा अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठन गराउँदै संस्थागत विद्यालयसँगको दुरी कम गराउने प्रयत्न गरिनेछ ।

- विद्यालय व्यवस्थापन समितीका पदाधिकारी, शिक्षक, कर्मचारी एवं विद्यार्थीहरूका लागी आचारसंहिता तयार गरी लागू गराई शिक्षण संस्थाहरूलाई थप व्यवस्थित र मर्यादित बनाईने छ ।
- प्राविधिक शिक्षालयको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- विद्यार्थी संख्याको आधारमा विद्यालय अनुदान उपलब्ध गराउने र विद्यार्थी संख्या न्यून भएका विद्यालयहरूलाई पायक पर्ने गरी एक आपसमा गबने नीति लिईने छ ।
- विद्यालयको पठनपाठनलाई व्यवस्थित तह नियमित गर्न विधुतीय हजारी प्रणाली प्रयोगमा ल्याइने छ ।
- विद्यालयमा शिक्षक तथा कर्मचारीको आवश्यकता पहिचान गर्न (O&M) संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरिने छ ।

५) लक्षित वर्ग :

- महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, मधेसी, मुस्लिम, अपांग, द्वन्द्व पिडित, एकल महिला, लोपोन्मुख तथा विपन्न वर्गका लागी सञ्चालित सबै कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी बनाउन लक्षित वर्ग सँग सम्बन्धित समन्वय समितीहरूलाई थप क्रियाशील बनाईने छ ।
- यस क्षेत्रमा बसोबास गर्दै आएका थारु, कुमाल, राजी लगायतका आदिवासी जनजाति र अन्य जातीय र भाषिक समूहहरूको सामाजिक, सांस्कृतिक पहिचान र आर्थिक सामर्थ्य अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ । आर्थिक रूपमा विपन्न, लोपोन्मुख समुदाय र दलितलाई प्रत्यक्ष राहतका कार्यक्रम ल्याईने छ ।
- स्थानीय स्तरमा सुरक्षित प्रसुति सेवा दिलाई मातृ तथा शिशु मृत्यूदर न्यूनिकरण गर्न सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत प्रसुति गृह संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- बालबालिका देशका कर्णधार मात्रै हैन वर्तमानका साझेदार पनि हुन् । बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र बाल सहभागिता भएमा मात्र राष्ट्रिय प्राथमिकतामा परेको बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन हुन सक्ने भएकाले चालु आ.व.मा वडालाई बालमैत्री वडा घोषणा गरिनेछ ।
- लक्षित वर्गका गरिव तथा जेहन्दार विद्यार्थीहरूलाई प्रतिभा प्रोत्साहन छात्रवृत्ति प्रदान गरिने नीति लिईने छ ।
- गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने सबै सरकारी भवन संरचनाहरूलाई अपांगमैत्री बनाउने नेपाल सरकारको नीतिलाई अवम्बन गरी लागू गरिनेछ ।

- ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागी सार्वजनिक सवारी साधनमा विशेष छुट, हस्पिटलमा निशुल्क उपचार र घरदैलोमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण जस्ता सुविधाको लागी अनुभुत हुन सक्ने गरी पहल गरिनेछ । साथै जेष्ठ नागरिक सम्मान, ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य शिविर जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- बाल विवाह न्यूनीकरण गर्न वडाहरूमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । बालबालिकाहरूको शारीरिक तथा संबेगात्मक विकासका लागि चिल्ड्रेन पार्क निर्माण गरिने छ ।

६) स्वास्थ्य तथा सरसफाइ :

- गाउँपालिका भित्रका साविकका ६ वटै गाविसहरू खुला दिसा मुक्त घोषणा भईसकेकाले पूर्ण सरसफाई गाउँपालिका घोषणाको कार्यक्रम सुरु गरिनेछ ।
- मातृस्वास्थ्य तथा बालस्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार विकासका साथै महिलास्वयंसेविकाको क्षमता विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ । स्वयंसेविकाहरूको सेवा सुविधा असाध्यै न्यून भएकाले गाउँपालिकाको तर्फबाट थप गरिनेछ ।
- बैजापुर र फत्तेपुर क्षेत्रमा एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरिने छ ।
- प्रकोप तथा महामारीको बेला आवश्यक पर्ने औषधि तथा जनशक्ति परिचालनको व्यवस्था मिलाउनुका साथै घुम्ती स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिने छ ।
- स्वास्थ्य उपचार सहयोगलाई व्यवस्थित गर्न कार्यविधि तयार गरिनेछ ।

घ) संस्थागत विकास, सेवाप्रवाह र सुशासन तर्फ:

१) क्षमता विकास :

- कानुनि, न्यायिक तथा प्रशासनिक विषयमा पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरूको क्षमता विकाशका लागि तालिम संचालन गरिनेछ ।
- वडा तथा विषयगत शाखाहरूलाई पूर्वाधार सम्पन्न, आधुनिक र सुविधासम्पन्न बनाउनकालागी आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ । सबै वडा कार्यालयमा इन्टरनेट सेवा पुर्याई अनलाईनमा आधारित घटना दर्ता लागु गरिनेछ ।
- चालु आवमा यस क्षेत्रका समस्या र सम्भावनाहरूलाई मिडिया मार्फत उजागर गर्न, नागरिकको सूचनाको अधिकारलाई सम्बर्द्धन गर्न यस गाउँपालिका क्षेत्रमा युवाहरूका लागि पत्रकारिता तालिम संचालन गरी व्यवसायिक पत्रकारका रूपमा विकास गर्न सहयोग गरिने छ ।

- उत्कृष्ट काम गर्ने उपभोक्ता समिती, गैसस, निर्माण व्यवसायी, कृषक, सहकारी संस्था, पत्रकार लगायतलाई प्रोत्साहित गर्न सम्मान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको योजनाबद्ध विकासका लागि गाउँ पार्श्वचित्र (village profile) व्यवस्थिति गरिने छ । यथाशीघ्र गाउँपालिकाको आवधिक योजना बनाई लागु गरिनेछ ।
- सामाजिक द्वन्द्व न्यूनीकरण तथा तत्काल विवाद समाधान गर्न प्रत्यक वडाहरूमा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरिने छ ।

२) विकास प्रशासन :

- वस्ती स्तरबाट माग भई आएका योजनाहरूलाई वडा समितीको सिफारिसमा गाउँ सभाबाट स्वीकृत गरी आ व २०७६/०७७ को वार्षिक योजनामा समावेश गर्ने नीति अवलम्बन गरिएको छ ।
- योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन प्रकृत्यालाई प्रभावकारी बनाउनका लागि गाउँपालिका र वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूका निम्ति प्रोत्साहन कार्यक्रम ल्याई उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने नीति लिईने छ ।
- योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा प्रतिकुल प्रभाव पर्ने गरी स्थानीय तहका कर्मचारीहरूको सरुवा नगरिने नीतिलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । साबिक स्थानीय निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई घर पायक पर्ने वडामा ब्यवस्थापन गर्नतिर नीति लिईने छ ।

३) आन्तरिक स्रोत परिचालन :

- “हामीले तिरेको कर हाम्रै विकासका लागि” भन्ने अवधारणालाई आत्मसात गर्दै करदाता शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनुका साथै उत्कृष्ट करदातालाई वार्षिक रुपमा सम्मान गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व वृद्धिका लागि गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना बनाई सो का आधारमा दर र दायरामा समयानुकुल परिमार्जन गरि हरेक वर्ष कम्तीमा १० प्रतिशत राजस्व वृद्धि गर्ने नीतिलाई अंगीकार गरिनेछ । हाम्रो क्षेत्रबाट उत्खनन हुने प्राकृतिक स्रोतसाधनको राजस्व बाँडफाँड रोयल्टी न्यायोचित मात्रामा प्राप्तिका लागि अधिकतम प्रयास गरिनेछ ।

४) पारदर्शिता र जवाफदेहिता :

- सरोकारवाला उपभोक्ताहरूलाई आयोजना व्यवस्थापनमा संलग्न गराई आयोजना सम्पन्न गराउनुका साथै दिगो संरक्षण र उपयोगितामा जोड दिईनेछ ।

- विकास आयोजना तथा कार्यक्रमहरूमा तोकिएको गुणस्तर, लागत परिमाण र समयमा सम्पन्न गर्न योजनाहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता विकासमा ध्यान दिईनेछ ।

५) अनुगमन मूल्यांकन :

- यस गाउँपालिका भित्र संचालित आयोजना कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारी बनाउनका निम्ति आयोजना संचालन र सम्पन्न हुने अवस्थामा गाउँपालिका स्तरीय अनुगमन समिति र वडा स्तरीय अनुगमन समितिलाई सक्रिय बनाइनेछ । साथै नागरिक समाज, संचारकर्मी लगायतको संलग्नतामा कम्तीमा एक पटक सबै महत्वपूर्ण आयोजनाहरूको प्रभावकारी अनुगमन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेखित विषयहरूको कार्यान्वयनको अनुगमनका निम्ति जनप्रतिनिधीहरूलाई जिम्मेवार बनाईनेछ ।

ड) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ:

१) भू संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन :

- यो गाउँपालिका क्षेत्र प्राकृतिक प्रकोपका दृष्टिले अत्यन्त जोखिमपूर्ण देखिएको र वर्षेनी बाढीको प्रकोपले ठुलो क्षति गर्दै आएकोले आवश्यक स्थानमा तटबन्ध गरी भू-संरक्षण गर्न पहल गरिनेछ ।
- बाढी, भूक्षय, आगलागी लगायतका विपदको समयमा आपतकालीन राहत र उद्धारका काम गर्नका लागि विपद व्यवस्थापन विशेष कोष स्थापना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक पर्ति तथा ऐलानी जग्गाको एकिन तथ्यांक संकलन गरी अभिलेख राखिनेछ । साथै सार्वजनिक जग्गामाथीको बहदो अतिक्रमण रोकती उत्पादनशील कार्यमा लगाएर गाउँपालिकाको आम्दानीको स्रोतका रूपमा विकास गरिने छ ।
- ताल तलैयाको संरक्षण गरी व्यवसायिक प्रयोजनमा लगाईने छ । प्राकृतिक स्रोतसाधनको दोहन रोक्न जनप्रतिनिधिकै अग्रसरतामा स्थानीय समुदाय, संचारकर्मी र सुरक्षाकर्मीलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- प्लास्टिकको अत्यधिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै सार्वजनिक महत्वका पर्यटकीय क्षेत्रलाई प्लास्टिकमुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने कार्य गरिनेछ ।

२) वातावरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन :

- वातावरणमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइने र आयोजना छनौट गर्दा वातावरण मैत्री आयोजनाहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।

- वातावरणीय प्रभावको हिसाबले जोखिममा रहेका गाउँवस्तीहरूमा विभिन्न साझेदार निकायहरूको सहयोगमा जलवायु अनुकुलन सहयोग कार्यक्रम विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
- वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई घर घरमा पुर्याउनुका साथै जडिबुटी र वनस्पतिको संबद्धन गर्न सरकारी, समुदाय र नीजि क्षेत्रसँग साझेदारी गर्ने नीति लिईनेछ ।

३) भू उपयोग तथा हरियाली व्यवस्थापन :

- उपयोग विहिन सार्वजनिक जग्गामा वातावरण संरक्षणका लागी तिव्रता दिईनेछ ।
- कृषियोग्य भूमिलाई जथाभावी प्लटिङ गरी घडेरी विस्तार गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिईनेछ ।
- मानव वस्तीबाट कम्तीमा ३ कि.मी. टाढा दुरी हुने गरी नयाँ उत्पादनमूलक उद्योग स्थापना गर्ने कार्यलाई उद्योगी व्यवसायीसँगको सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ग) वित्तिय व्यवस्था तथा विधेयक तर्फ :

- वित्तिय अनुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई सशक्त बनाउन, वित्तिय जोखिम न्यूनीकरण गर्न र सेवाप्रवाहलाई छिटो छरितो एवं पारदर्शी बनाउन नागरिक वडापत्रको व्यवस्था, आयोजना निर्माण स्थलमा सूचना पाटी, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, रेडियो तथा पत्रपत्रिकाबाट हाम्रा गतिविधी सम्प्रषेण लगायतका कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- साविक गाविसहरूमा रहेका पेशकी बेरुजुहरूमा उल्लेखनीय सुधार ल्याई आर्थिक उत्तरदायित्व र पारदर्शिता बढाउने नीतिलाई आत्मसात गरिने छ ।

समग्र गाउँपालिकाको योजनावद्ध विकासका लागी परिमार्जित पञ्चवर्षिय आवधिक योजना, आन्तरिक राजस्व प्रक्षेपण प्रतिवेदन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी रणनितिक योजना र शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतका विषय क्षेत्रगत नीतिहरू एवम् आवश्यक ऐन नियम कानूनहरू विज्ञहरूको संलग्नतामा निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।

बजेट वक्तव्य

उपाध्यक्ष श्री धनि कुमारी खत्रीद्वारा आ.व. २०७६/७७ का लागि राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको पाँचौँ गाउँ सभा बैठकमा प्रस्तुत बजेट वक्तव्य

पाँचौँ गाउँसभाका आदरणीय अध्यक्ष महोदय,

सम्मानित राप्ती सोनारी गाउँसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को वार्षिक बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

पृष्ठभूमि

नेपाली जनताको लामो समय सम्मको संघर्ष र बलिदान मार्फत एकात्मक र केन्द्रिकृत राज्य व्यवस्थाको अन्त्य गरि मुलुक अहिले संघीय संरचनामा रूपान्तरण भईसकेको छ । राप्ती सोनारी गाउँपालिकामा स्थानिय तह निर्वाचन, २०७४ मार्फत निर्वाचित यस सम्मानित गाउँसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को वार्षिक बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई गर्वको अनुभुति भएको छ ।

नेपाल र नेपाली जनतालाई अधिकार सम्पन्न गराउन र मूलुकलाई आज यो स्थानमा ल्याइपुर्याउन योगदान गर्ने ज्ञात अज्ञात महान शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । घाइते अपांग तथा वेपत्ताहरु प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु । म लगायत गाउँसभाको यो समूहलाई निर्वाचित गरी यो गरिमामय अवसर प्रदान गर्नुहुने राप्ती सोनारी गाउँपालिका निवासी सम्पूर्ण आमाबुवा, दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरुलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै जनप्रतिनिधिको हैसियतले गर्नुपर्ने योगदानमा कुनै कमी आउन नदिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै आजको दिन सम्म आइपुग्दा बजेट निर्माण प्रक्रियालाई व्यवस्थित तुल्याउन विभिन्न क्षेत्रले निर्वाह गरेको भूमिका र प्रक्रियालाई छोटकरीमा स्मरण दिलाउन चाहन्छु ।

टोल वस्ती स्तरीय योजना छनौट गरी वडागत योजनाहरुलाई वडा समितिहरु मार्फत निर्णय गरि संकलन गरियो । शुरुमा राजस्व परामर्श समितिले गरेको स्थानीय राजस्वका दरहरुको आधार, गाउँपालिकालाई नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार मार्फत प्राप्त स्थानीय तहको अनुदान र गत वर्षको बाँकी मौज्दातका आधारमा श्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति मार्फत कूल वार्षिक बजेटको अनुमान र क्षेत्रगत बजेट सीमा निर्धारण गरियो । वस्ती र टोलस्तरको भेलाका आधारमा ९ वटा वडा समितिहरुले निर्धारण गरेको प्राथमिकरण र समग्र गाउँपालिकाको आवश्यकताका आधारमा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरु गाउँकार्यपालिकामा गरेको सिफारिश र गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय पश्चात आज हामी वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा

प्रक्रियाको अन्तिम चरणमा पुगेका छौं । वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा प्रक्रियाको अन्तिम चरण सम्म पुर्याउन सहयोग गर्ने आम गाउँपालिका बासि दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरू, विभिन्न वडा समितिहरू, नागरिक समाज, स्थानीय उद्योग वाणिज्यसंघहरू, विभिन्न सामाजिक संघ संस्थाहरू, सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरू, पत्रकार मित्रहरू, गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यहरू लगायत प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरू प्रति राप्ती सोनारी गाउँ सभाको तर्फबाट हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

स्थानीय सरकार प्रति जनताका अधिक अपेक्षा र विकासको प्राथमिक चरणको अवस्था, श्रोत साधनको पहिचान र परिचालन भई नसकेको यथार्तताका बीच अनुदानमा आधारित रहेर बजेट निर्माण गर्नु तथा कर्मचारी प्रशासन पूर्ण रूपले व्यवस्थित भै नसकेको अवस्था, कमजोर जन सहभागिता, न्यून आन्तरिक श्रोत र उपभोक्तावादी संस्कारका बीचमा रहेर खर्च प्रणालीलाई व्यवस्थित गरि उपलब्धीलाई जनताको तहसम्म पुर्याउनु साँच्चिकै चुनौतिपूर्ण देखिन्छ । तथापी आगामी आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक कार्यक्रमलाई यथार्तता र वास्तविक आवश्यकतामा आधारित तुल्याउदै सेवा प्रवाह र नागरिकको विकासको अपेक्षालाई पुरा गर्नु हाम्रो प्रतिबद्धता हुनेछ, र यो बजेट त्यसै तर्फ केन्द्रित भएको कुरा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

बजेटका प्राथमिकताहरू

यो आर्थिक वर्षको बजेट निर्माण गर्दा निम्न क्षेत्र हरुलाई मुख्य प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

- क) आर्थिक विकास
- ख) सामाजिक विकास
- ख) पूर्वाधार विकास
- ग) वन,वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन
- ड) सुशासन तथा संस्थागत विकास

अव म बजेटका उद्देश्यहरू प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु,

- १) सामाजिक न्याय समावेशीकरण र समानताको प्रवर्द्धन गर्नु ।
- २) नागरिकको प्रत्यक्ष जीवन प्रक्रियासंग जोडिएका पूर्वाधार संरचनाको विकास गर्नु ।
- ३) गुणस्तरीय शिक्षा, सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा, तथा स्वच्छ खानेपानी र सरसफाई लगायत विधुतिकरणलाई प्राथमिकाताका साथ परिपुर्ति गर्नु ।
- ४) नवगठित स्थानिय तहको सेवा प्रवाहलाई चुस्त—दुरुस्त तुल्याउन प्रशासनिक व्यवस्थापन तथा पूर्वाधार संरचनाको विकास गर्ने ।

बजेटका उल्लेखित उद्देश्यहरू पुरा गर्न मैले योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा तपशिल बमोजिमका कुराहरूलाई ध्यानमा राख्ने प्रयास गरेकी छु ।

- आर्थिक विकास र गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने,
- स्थानिय चेतना र स्वस्थ जीवनशैलीलाई प्रवर्द्धन गर्ने,
- उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागीताको अभिवृद्धि गर्ने,
- लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि हुने,
- वातावरण संरक्षण, विपद व्यवस्थापन र जलवायु अनुकुलन हुने,
- संस्कृति र पहिचान प्रवर्द्धन गर्ने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुर्याउने,

आदरणीय अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को संक्षिप्त समिक्षा गर्न चाहन्छु,

यस सम्मानित गाउ सभाको तेश्रो गाउ सभाबाट पारित भएको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को कुल वजेट रु. ६९ करोड ५२ लाख ४५ हजार मात्रको वार्षिक कार्यक्रमहरू यस गाउपालिकाको विकास तथा समृद्धि गर्न अख्तियारी प्रदान गरेका थियौं । साथै चौथो गाउ सभाबाट थप वजेट तथा कार्यक्रम सहित कुल वजेट रु. ७७ करोड १३ लाख ६९ हजार मात्रको वार्षिक कार्यक्रमहरूको संचालन गरि सबै योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भई सम्पन्न गर्ने अवस्थामा छौं ।

अब म आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु,

आगामी आर्थिक वर्षको लागि कुल वजेट रु. ७६ करोड ८ लाख ३९ हजार प्रस्तावित गरेको छु । यसबाट आर्थिक विकास कार्यक्रममा रु. २ करोड ८० लाख ७५ हजार विनियोजन गरिएको छ । सामाजिक विकास कार्यक्रमका लागि रु. ५ करोड ६६ लाख विनियोजन भएको छ । पुर्वाधार विकास कार्यक्रमका लागि रु. २१ करोड १५ लाख, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन कार्यक्रमका लागि रु. १ करोड ७५ लाख र सुशासन तथा संस्थागत विकास कार्यक्रमका लागि रु. १ करोड ७ लाख रुपैया विनियोजन गरिएको छ । साथै चालु खर्च तर्फ कार्यालय संचालन तथा उपभोग खर्चका लागि रु. १२ करोड ८२ लाख ५७ हजार रुपैया विनियोजन गरेको छु । विस्तृत विवरण निम्न अनुसार रहेको छ :-

सि.नं.	बजेट उपशीर्षक	कोषको प्रकार (रु.हजारमा)		जम्मा
		चालु	पूजीगत	
१	८०५५७५०६१०१ रासीसोनारी गाउँपालिका	१६१०३२	१२०३५३	२८१३८५
२	८०५५७५०६२०१-९ वडा गत रकम नं.१ देखि ९	३५६२५	१७९६०९	२१५२३४

सि.नं.	बजेट उपशीर्षक	कोषको प्रकार (रु.हजारमा)		जम्मा
		चालु	पूँजीगत	
३	८०५५७५०६३०१- शिक्षा	२६५००	०	२६५००
४	८०५५७५०६३०२ - स्वास्थ्य	१०४५४.१७४	१५४५.८२६	१२०००
५	८०५५७५०६३०३ - कृषि तथा पशु	५१९५	२५२५	७७२०
६	८०५५७५०६५०१ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम	२०४३५३	५६४७	२१००००
७	८०५५७५०६५०२ प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम	०	८०००	८०००
जम्मा		४४३१५९.१७४	३१७६७९.८२६	७६०८३९.

कूल जम्मा रकम रु : ७६,०८,३९,०००.०० अक्षरेपी : रुपैयाँ छयत्तर करोड आठ लाख उनान्चालिस हजार मात्र ।

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ का लागि माथि उल्लेखित कार्यक्रमहरु संचालन गर्न गाउँपालिकालाई निम्न श्रोतबाट रकम प्राप्त हुने लक्ष्य राखिएको छ :-

शीर्षक श्रोतगत	आय अनुमान (रु. हजारमा)
संघीय सरकार बाट प्राप्त अनुदान	०
वित्तिय समानिकरण अनुदान	१६२४००
राजस्व बाडफाड	१७२५००
ससर्त अनुदान	२१००००
जम्मा	५४४९००
प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान	०
वित्तिय समानिकरण अनुदान	४८९८
राजस्व बाडफाड	२०१०६
ससर्त अनुदान	८०००
जम्मा	३३००४
आन्तरिक स्रोत	०
गत आ.व. अल्या मौज्जात	९०२०७
आन्तरिक स्रोत	१२७२८
राजस्व बाडफाड ढुंगा गिट्टी, बालुवा	८००००
जम्मा	१८२९३५
कूल बजेट सिमा	७६०८३९

आन्तरिक स्रोत परिचालन तर्फ एकदमै न्युन राजस्व संकलन हुने गरेको तथ्यलाई बोध गर्दै राजस्वका दररेट र दायराका सन्दर्भमा व्यापक छलफल तथा अध्ययन अनुसन्धान गरी राजस्व सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन २०७५ अनुसार निर्णय लिने सोच लिएको छ ।

संकलन हुन सक्ने अन्य सम्भावित आन्तरिक स्रोत, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार तथा दाताहरुबाट प्राप्त हुने अन्य अनुदान रकम, संघिय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने विशेष अनुदान रकम आदि स्रोतका सन्दर्भमा तोकिए वमोजिमका विशेष कार्यक्रमहरु स्वीकृत गरि खर्च गरिने छ । बजेट सम्बन्धि सम्पूर्ण विवरण अनुसुचीहरु तथा प्रस्तुत विनियोजन ऐन, २०७६ द्वारा व्यवस्थित गरिएको छ ।

धन्यवाद ।

धनी कुमारी खत्री

उपाध्यक्ष

मिति २०७६ असार १० गते